

MÅL 3

Lidingö erbjuder en variationsrik och attraktiv rekreation vid vatten för alla

Lidingös kustmiljöer och sjöar är några av stadens mest uppskattade rekreationsområden. Vattnet för med sig en rad viktiga rekreativa funktioner såsom bad, båtliv, skridskoåkning, ro och återhämtning, utblickar, vattensport och fiske. Grönområden som ligger nära vatten har, baserat på miljöpsykologiska studier, särskilt höga värden för rekreation och turism på grund av vattnets rogivande egenskaper. Sjöarna och havet är viktiga beståndsdelar i Lidingös varumärke Hålsans ö.

Mål 3 kopplar tydligt till en av strategierna från översiktsplanen: Grönområden och stränder ska göras mer tillgängliga och utvecklas för såväl människor som den biologiska mångfalden.

Den goda tillgången på miljöer vid vatten utgör en stark attraktionskraft för Lidingö stad, både för boende och besökare. Även om tillgången på områden med vattenkontakt är god är inte alltid själva tillgängligheten det. Lidingös förutsättningar med utmanande topografi och branta klippor innebär att delar av kustremsorna är svåra att nå för alla. Det finns flera sätt att göra kusterna tillgängliga för fler, ett exempel är att anlägga bryggvägar som vid Baggeby. Det finns även områden där gränserna mellan privat tomt och kustremsa är otyd-

▲ Kappsta naturreservat i vintersol.

liga. Det är viktigt att kommunalt ägd mark längs kusten ska upplevas som allmänt tillgänglig.

Lidingö bjuder på en variationsrikedom av platser vid vatten, från mer urbana miljöer som exempelvis vid Dalénum och Gåshaga, till strandpromenader genom naturmiljöer och friluftsbad längs med den norra kustremsan. Väl utbyggda system av strandpromenader och stigar gör det möjligt att röra sig längs stora delar av stränderna och kusterna. Promenaderna utmed Lidingös södra kust bjuder på utsikt över Lilla Värtan och den industri- och hamnverksamhet som pågår på Stockholmsidan. I norr erbjuder kusten vid Grönsta, Bosön

och Fågelöudde utsikt över Askrikefjärden och Bogesundslandets obrutna gröna kust. Här är miljön mer naturlig och känslan av att vara i inre skärgården mer påtaglig. Kyrkvikens centrala läge med strandpromenader gör den lättillgänglig för många Lidingöbor.

Det är många som är ovana att vistas i naturmiljöer och som helst vill utöva sin naturvistelse på anordnade gångvägar (även grusade). Även mer iordningställda miljöer som parkmiljöer kan kännas tryggare för den som är ovan vid naturen. Andra är mer aktivitetsinriktade och använder naturen som en arena för att utöva löpning, cykling,

skridskoåkning eller fiske från klippor.

Många uppskattar också grönytor som är mer naturliga än tillrättalagda. I en studie av Sveriges lantbruksuniversitet och Göteborgs universitet jämförs människors upplevelse av stadsmiljöer med respektive utan fågelsång. Resultatet visar att miljöer med fågelsång ger en mer positiv upplevelse än tysta miljöer, men också att upplevelsen blir ännu mer positiv om många fågelarter sjunger. Grönytor med naturlig karaktär och en hög biologisk mångfald som gynnar många fågelarter skapar alltså goda förutsättningar för välbefinnande.

Flera av Lidingös artrika miljöer som pekas ut i grönplanen har kopplingar till vattenmiljöer som till exempel Kappsta, Gråviken, Västra Långängsskäret och Hustegaholm.

För den som är intresserad av bebyggelse- och parkmiljöer med en rik kulturhistoria finns det många intressanta platser längs med kusten och vid sjöarna. Här finns modern arkitektur i strandnära lägen, påkostade sommarvillor från slutet av 1800-talet och början av 1900-talet, gamla industrimiljöer, samt varvsmiljöer, hamnar, strandskoningar och ångbåtsbryggor.

Det är viktigt att föreslagna åtgärder i blåplanen tar hänsyn till strandnära fornlämningar och andra kulturhistoriska värden.

Lidingö ska utnyttja sina goda förutsättningar att erbjuda en variationsrik och attraktiv rekreation för alla. Olika människor behöver olika typer av platser för rekreation, därför ska Lidingö stad tillhandahålla en variation av miljöer.

PLANERINGSVERKTYG:

NATURKONSUMENTINDEX

Olika personer har olika motiv, intresse och kunskap för att vistas i naturen. De kan sägas vara olika slags naturkonsumenter. När staden planerar för ett stärkt rekreations- och friluftsliv är det viktigt att inkludera alla användargrupper eller naturkonsumenter.

Vardagskonsumenten

Flanörer, motionärer och hundägare. Kan vara representanter från samtliga grupper nedan. Vardagskonsumentens naturvistelse sker lokalt, under kortare promenader nära bostaden. För att deras behov av natur ska tillgodoses krävs ett finmaskigt nätverk av grönska och vattenmiljöer inom korta gångavstånd.

Vardagsrumsförlängaren

Människor som använder tillrättalagd natur såsom parker och stränder för social samvaro, picknick, utomhuslek och spel. För vardagsrumsförlängaren handlar naturupplevelsen om umgänge, mat, dryck och avkoppling i det gröna.

Naturnovisen

Är ovan vid naturen och håller sig till promenadslingan i större friluftsområden. Här finns allt från förskole- och skolbarn till äldre samt människor som på grund av olika bakgrund och livsstil har begränsad vana, tradition eller möjlighet att vistas i naturen.

Dagsutflyktaren

Dagsutflyktaren är van vid naturen och besöker den ofta tillsammans med familj och vänner. De vill ha en kombination av lättillgänglig och orörd natur där det går att sitta ner vid den ordnade grillplatsen för att sedan ta sig utanför leden för att upptäcka naturen eller plocka bär och svamp.

Den hängivna naturvandraren

Naturvandraren föredrar stora skogsytor där den kan uppleva tystnad, orördhet och vandra långt, föredrar ett klippbad framför serviceinriktat friluftsbad. Naturvandraren har stor vana vid naturen, känner sig trygg i skogen och räds inte att övernatta där.

Den aktivitetsinriktade

Den aktivitetsinriktade ser skogen som sitt träningsfält. Den behöver stora, ibland iordningställda, ytor för att ägna sig åt t.ex. ridning, cykling, fiske, klättring, löpning, orientering och skidåkning.

Den professionella natur- och kulturkonsumenten

Den professionella natur- och kulturkonsumenten har ofta ett uttalat mål för en viss utflykt som att titta på orrspel, leta upp fjärlar eller besöka kulturhistoriskt värdefulla platser. Den har stor kunskap om natur och kultur och söker sig till områden med höga natur- och eller kulturvärden.

KÄLLA:

Som underlag till rapporten Upplevelsevärden 4:2001 genomfördes djupintervjuer med besökare i Hanvedenkilen. Utifrån naturvana och vilket syfte intervjupersonerna hade med sin vistelse i skog och mark, identifierades fem kategorier eller typer av naturkonsumenter. Indelningen bygger inte på vetenskaplig fakta utan utgår från ett pragmatiskt planeringsperspektiv. Naturkonsumenterna har även publicerats i Svaga samband i den regionala grönsstrukturen 2012. Detta planeringsverktyg har kompletterats med vardagskonsumenten och vardagsrumsförlängaren för planering av den bostadsnära naturen.

Rofyllda oaser vid vatten

Rofyllda naturområden har stor betydelse för Lidingöbornas livskvalitet. I den sociotopundersökning som gjordes 2013 visade det sig att många Lidingöbor tycker att grönområdets naturlighet är viktig. Det skiljer sig från många andra undersökta kommuner där populariteten i högre grad är kopplad till en mångfald av vistelsevärden knutna till en plats.

Stressrelaterade sjukdomar som värk och depressioner är ett stort folkhälsoproblem. De senaste tjugo – trettio åren har svensk och internationell forskning gett en ny och fördjupad bild av hur människan påverkas av att vara i naturen. Naturen kan hjälpa till vid stresshantering, smärtlindring, krisbearbetning och mental återhämtning. Många människor har en speciell relation till vatten och upplever ett lugn av att titta ut över en stilla vattenyta. Så kallade tysta och "örörda" områden i kombination med vattenkontakt och en känsla av ostördhet och naturskogar ger stora mervärden. Sådana platser går bland annat att hitta runt Ekholmsnässjön och längs med Lidingös nordöstra kust där det är förhållandevis långt till stora vägar, kraftledningar och andra störningar.

Lidingö stads ostörda platser vid vatten ska finnas kvar eftersom dessa miljöer uppskattas av många människor och är viktiga för folkhälsan.

Mötesplatser vid vatten

Bland ungdomar förefaller mångfalden av vistelsevärden ha större betydelse för populariteten enligt sociotopundersökningen. Detta hänger troligtvis samman med att ungdomar även poängterar

▲ Fågelskådning vid Västra Långängskärret där det även finns ett fågeltorn.

▲ Bäverhyddan ligger i Långängen-Elfviks naturreservat vid Kottlasjön. Här går det att se spår från bäver, bada eller vintertid åka skridskor på plogad naturisbana. Här finns även en av Lidingös många grillplatser. I vindskyddet går det även bra att övernatta.

▲ Fiskarstugan på Hustegaholm som anses härstamma från 1700-talet har ett stort kulturhistoriskt värde.

▲ Den gamla ångbåtsbryggan vid Hustegaholm används bland annat för fiske.

▲ Mellan Dalénium och Mölna går en vacker strandpromenad med utsikt mot Fjäderholmarna och Djurgården.

platsernas betydelse som sociala träffpunkter. Till exempel uppskattar många ungdomar Lidingö centrum, sport- och badplatser. Det som understryks är att platserna ska vara lätta att nå via kollektivtrafik och cykel.

Hustegaholm är en idyllisk miljö och en viktig mötesplats, bland annat för äldre. Här anordnas aktiviteter i det gröna och pensionärsföreningar driver ett kafé under somrarna. Platsen används även av skolor och kanotpaddlingsturer ordnas härifrån. Fiskarstugan och dess närmsta omgiv-

ning utgör även en arbetsplats för den så kallade Ö-gruppen. Personer med funktionsnedsättning har daglig verksamhet här.

Strandpromenader

Att röra sig längs med vatten har ett stort värde för rekreations- och friluftslivet. Vattnet utgör en målpunkt i sig och erbjuder både vackra utblickar och badmöjligheter. Att promenera i öppna miljöer längs med vatten är rogivande och kan även upplevas som tryggare än att promenera i skogen

▲ Den så kallade bryggvägen söder om Baggeby skapar vattenkontakt i ett tidigare svårtillgängligt läge.

eftersom det är lättare att orientera sig.

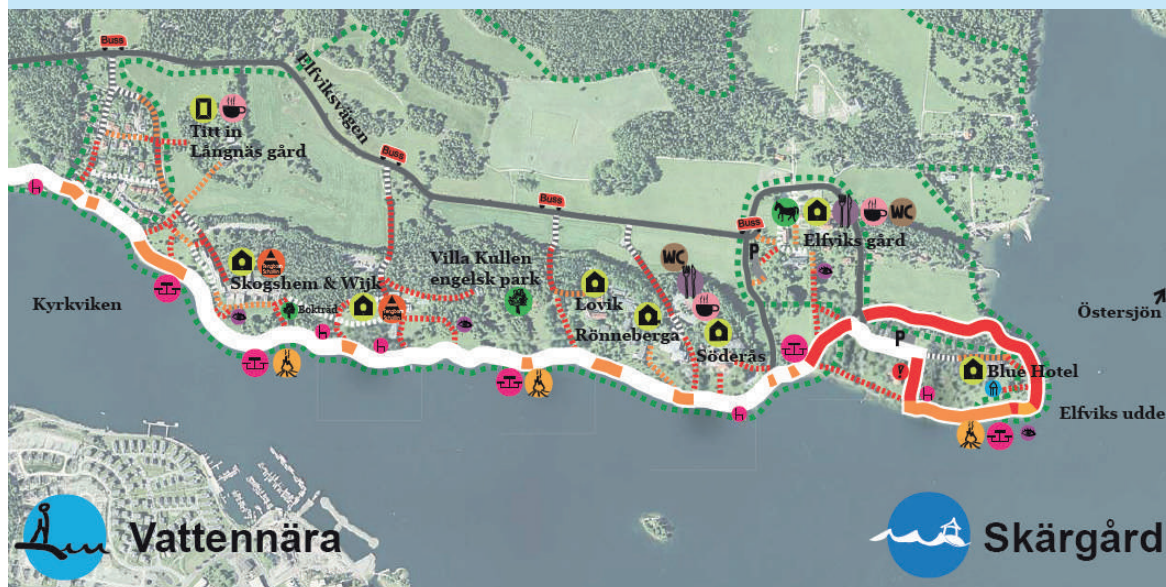
Lidingö ska erbjuda fler unika strandpromenader både vad gäller kvalitet, längd och tillgänglighet. Strandpromenaderna, i synnerhet Elfviksleden längs med Kyrkviken och Hustegafjärdens stränder samt strandpromenaden mellan Dalénium och Mölna gård, är ovärderliga tillgångar. I söder vid Lilla Värtan finns en strandpromenad som förlängts genom den så kallade "bryggvägen". Bryggvägen är en målpunkt men också en återvändsgränd för många eftersom det är svårt att ta

ELFVIKSLEDEN

Från Lidingö centrum slingrar sig den drygt nio km långa Elfviksleden längs norra Kyrkviken till Elfviks udde. Den erbjuder allt från stad, park, lantbruk, skogskänsla till skärgård och passerar Långängen- Elfviks naturreservat, ett fågelskyddsområde, gamla ekar, intressant arkitektur samt konferensanläggningar som erbjuder mat och andra faciliteter. Vid grillplatser och bänkbord efter viken kan egen picknick avnjutas med vackra vyer över Kyrkviken, skog och lantlig miljö.

Den vandringskarta som finns framtagen över Elfviksleden är ett led i att synliggöra Lidingös vackra natur och dess tillgänglighet. Vandringskartan bygger på en inventering gjord av teknik- och fastighetsförvaltningens natur och parkenhet. Elfviksleden är tillgänglighetskarterad utifrån ledens bredd, underlag och lutningar. Orangea och röda färgmarkeringar signalerar olika grader av svårigheter och belyser problemområden. Målet är att detta ska vara en hjälp för att kunna bilda sig en uppfattning utifrån sina egna individuella förutsättningar men också att ge inspiration att ta sig ut.

Elfviksleden är en kuperad grusad gångstig där vissa ojämnheter kan förekomma, men den är tillgänglig både med cykel och till fots. Vädret kan påverka tillgänglighetsgraden avsevärt, likaså årstid och tid på dygnet med tanke på att gångstråket inte är belyst. Kopplingar till leden som bussförbindelser finns också markerade. Vissa av busshållplatserna är tillgänglighetsanpassade. Utsnitt från karta nedan.

▲ Elfviksleden bjuder på vackra utblickar.

Rekreation vid vatten

Lidingös kustmiljöer och sjöar utgör några av stadens mest uppskattade rekreationsområden. Kartan visar värden för rekreation och friluftsliv kopplat till vatten i dagsläget.

Sticklingebadet/
Sandviksbadet

Södergarnsbadet

Fågelöuddebadet

Breviksbadet

Vattenverket

Käppalabadet

Kottlabadet

Badberget

- Allmän brygga
- Grillplats vid vatten
- 🚶 Badplats
- 🌿 Nationalstadspark och riksintresse för friluftslivet
- 🔴 Naturresevat
- 🌱 Gröna oaser och rofyllda platser vid vatten
- 🐟 Bra platser för fiske
- 🕒 Fågeltorn
- 🚲 Gång och cykelstråk
- 👣 Skridskospår

0 0,5 1 2 km

sig vidare österut längs kusten.

Lidingös strandpromenader pekas ut i RUFs 2050 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen) och har ett högt rekreativvärde för hela Stockholmsregionen.

I Långängen-Elfviks naturreservat där Kottlasjön, Västra Långängskärret och Stockbysjön ligger finns det goda möjligheter till promenader och cykelturer. Här finns även en tydlig skyltning av spår av olika längd och för olika ändamål.

Utbyggnaden av attraktiva, tillgängliga strandpromenader och bättre möjligheter till rekreation vid stadens vatten är en av planeringsinriktningarna i översiktsplanen. Åtgärderna ska anpassas till ekologiska värden, grönstrukturens kvaliteter och samband ska värnas och utvecklas. Status och värden hos känsliga vattenområden ska inte äventyras. Att beakta ekologiska och kulturhistoriska värden vid utvecklandet av strandpromenader främjar också en upplevelserik rekreation.

▲ Gamla Lidingöbron och Lidingöbron, en karaktärssiluett för Lidingö och Lilla Värtan. Vy från Torsviksberget på Lidingösidan över mot Hjorthagen och Ropsten. Gamla Lidingöbron invigdes 1925, det var Lidingös första fasta bro som ersatte äldre flottbroar. 1971 invigdes Lidingöbron. Den nya bron med dess förgrenade stora påfarter, innebar stora förändringar i Torsvik. All den äldre bebyggelse som låg kring infarten mot Stockholmsvägen revs.

Grönt och blått kulturarv

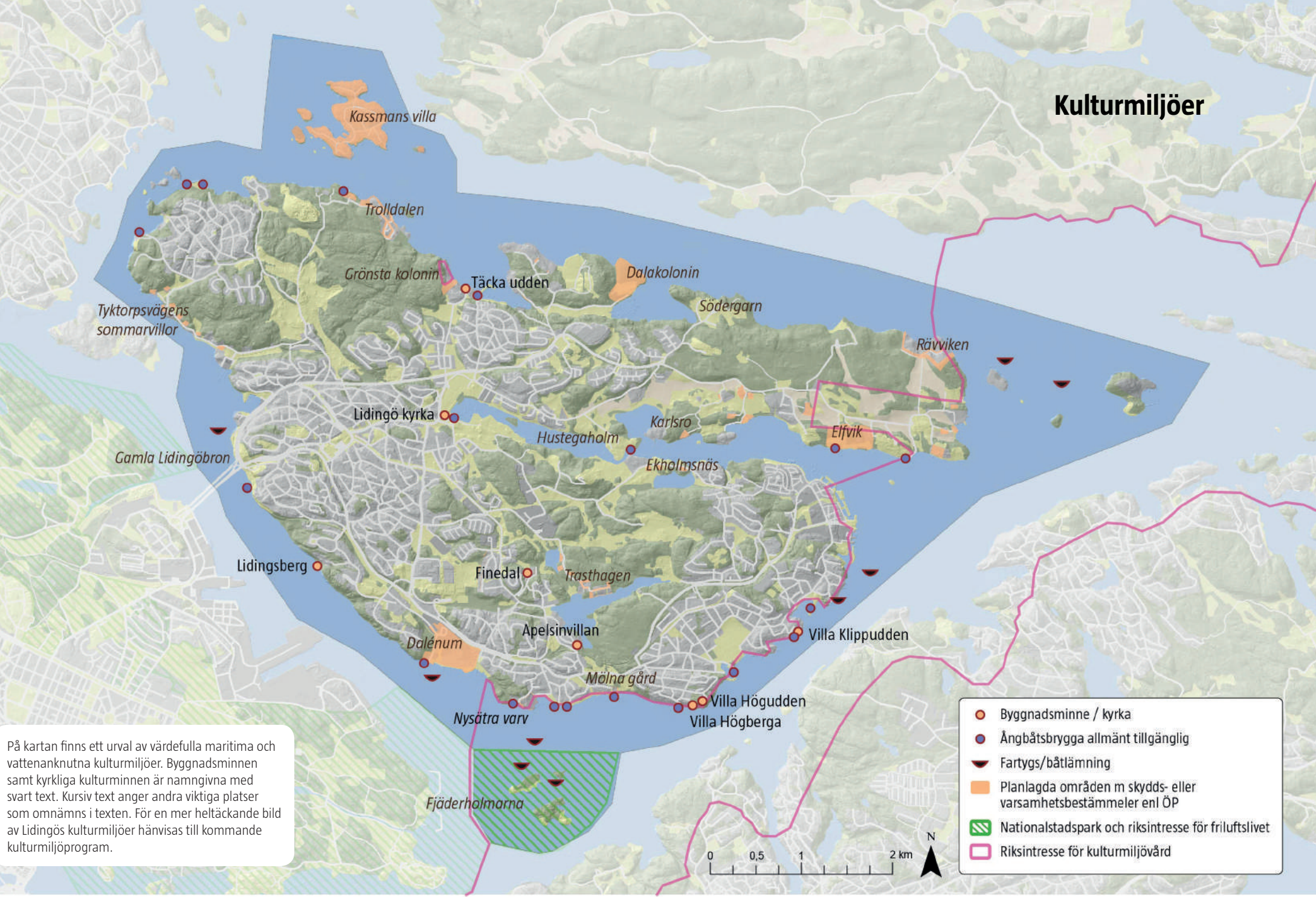
Lidingös status som ö har haft stor betydelse för dess tillväxt och bebyggelseutveckling. Utvecklingen gick långsammare än på fastlandet eftersom broförbindelse inte fanns förrän i början på 1800-talet. Långt in på 1900-talet betraktades Lidingö som en sommarö där båten var det huvudsakliga färdmedlet till sommarhuset och den lantliga upplevelsen.

De första spåren efter bofasta finns i form av gravlämningar och stensättningar från den yngre järnåldern. Från 1000-talet och fram till runt 1300 blev jordbruket den viktigaste näringen snarare än jakt och fiske även om fiske fortfarande var en viktig inkomstkälla för bönderna. Från slutet av 1300-talet fram till slutet av 1700-talet ägdes Lidingö av olika framträdande personer. I slutet av 1700-talet delades markerna upp och såldes. Några av de gamla stora gårdarna från 1700-talet och det tidiga 1800-talet finns ännu kvar. En av dessa gårdar är Elfviks gård som fortfarande brukas som arrendeenhet.

Mölna gård ligger på en höjd ovanför Mölnåns utflöde i Saltsjön. Den småskaliga industrimiljön med lämningar av flera hundra års kvarnhantering går att skönja i grönskan längs med ån. Kvarndriften med medeltida anor avslutades i och med att den sista kvarnbyggnaden revs på 1940-talet. Här finns rikliga lämningar av kvarndrift i form av kvarngrunder, kvarndamm, kvarnhjulsränna samt rester av rännor, dämmen och stensköningar. Strandpromenaden nedanför gården bär stark prägel av den maritima miljön kring Mölna brygga med murad strandsköning, en liten murad

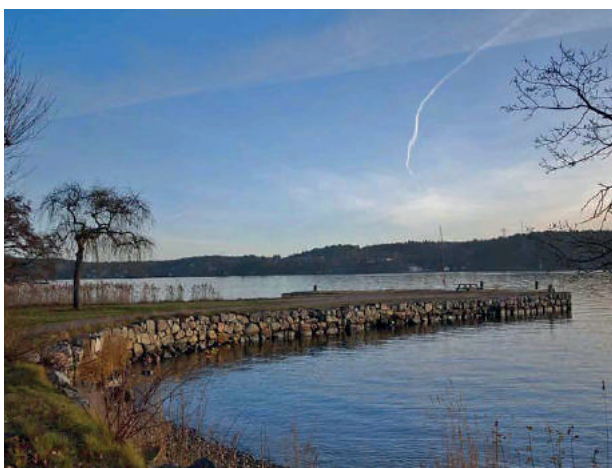
Kulturmiljöer

På kartan finns ett urval av värdefulla maritima och vattenanknutna kulturmiljöer. Byggnadsminnen samt kyrkliga kulturminnen är namngivna med svart text. Kursiv text anger andra viktiga platser som omnämns i texten. För en mer heltäckande bild av Lidingös kulturmiljöer hänvisas till kommande kulturmiljöprogram.

▲ Grönstakolonin är en sommarnöjesmiljö med sportstugor som anlades 1910. De små tidstypiska stugorna berättar om det tidiga 1900-talets syn på natur och friluftsliv.

▲ Mølne brygga har troligen medeltida ursprung. Den nuvarande bryggan är från det sena 1800-talets ångbåtssep och utgör en av Lidingös mest genuina små maritima kulturmiljöer.

▲ Vid Kottlasjön ligger Skogshyddan, en sommarvilla i schweizerstil uppförd 1890. Lidingöborna har kallat den Apelsinvillan på grund av de orangemålade små klot som kröner verandan mot Kottlasjön.

▲ Fyrverkerifabriken från 1880-talet är ett småskaligt industriminne, en särpräglad industrimiljö belägen vid Stockbysjön. Historiskt sett hör den samman med den närliggande sommarvillan Finedal.

stenbrygga, en nutida stor träbrygga samt en liten upplagd stenpir.

Lidingö fick sin första flottbro år 1803 mellan Larsberg och Kaknäs på Djurgården. Bron gjorde utbytet av varor och tjänster mellan Lidingö och Stockholm lättare och möjliggjorde även för industrier att etablera sig på ön.

Ångbåtstrafikens utbyggnad tog fart på 1850- och 1860-talet. De förbättrade kommunikationerna var en förutsättning för att sommarboendet i skärgården skulle kunna utvecklas. Till de första sommarvillorna på Lidingö hör de längs Tyktorpsvägen. Hit tog man sig bara med ångbåt.

Många strandpartier på Lidingö togs i anspråk från mitten av 1800-talet till tidigt 1900-tal. Även vid Kottlasjön uppfördes sommarnöjen i slutet av 1800-talet som den välbevarade Apelsinvillan och det idylliska området Trasthagen. Hustegafjärden, Gråviken och Kyrkviken fick tidigt ångbåtsförbindelse med Stockholm. Flera sommarvillor byggdes längs fjärdarnas stränder. De välbevarade sommarnöjena Karlsro och Tomtebo representerar en värdefull miljö. Vyn mot Hustegaholm med dess ångbåtsbrygga har än idag en stark karaktär.

De öppna obrutna vattenvyerna över sundet mellan Ekholmsnäs och Hustegaholm samt från Ekholmsnäsvägen och norrut är värdefulla ur kulturmiljösynpunkt. Stora och mångskiftande kulturvärden samsas i detta landskapsavsnitt kring Gråviken, Kyrkviken och inre Hustegafjärden på centrala Lidingö. Området har en lång och tydlig agrarhistorisk kontinuitet från yngre järnålder -medeltid - 1700-tal - 1800-tal. Få andra kulturmiljöer i Lidingö stad visar så konkret och lättillgängligt på sjökommunikationens bety-

delse för bosättning och markanvändning.

1910 uppfördes ett antal små friluftsstugor i Grönsta, Sveriges första sportstugeområde. Grönstakolonin, beskrivs som "en förebild för senare sommarstugeområden av mer folklig karaktär". Området är idag av riksintresse för kulturmiljövården. På östra sidan av Bosön anlades även den stora Dalakolonin på 1910-talet och bebyggdes med åtskilliga små kolonistugor. Dalakolonin har kvar en ursprunglig karaktär. Senare uppfördes liknande områden bland annat vid Trolldalen och i Norra Sticklinge.

Hela den centrala delen av Bosön, längs Askrikefjärden, blev i början av 1900-talet privat sommarnöje för varuhuset PUB:s grundare, Paul U. Bergström. 1938 övertogs ägandet av Riksidrottsförbundet som här utvecklade Bosöns idrottsområde. Idag inryms här också Bosöns idrottshögskola och konferensgård.

I början av 1900-talet skedde den dittills största exploateringen av ön i och med grundandet av villastäderna. Villabyggandet har fortsatt under hela 1900-talet och fram till i dag, främst genom förtätning.

I efterkrigstid uppfördes storskaliga enhetliga bostadsområden som exempelvis Baggeby-Bodal (1950-tal). I Skärsätra, från 1960-talets början, uppfördes höga punkthus och lägre lamellhus kring en central park. Lidingös största bostadsområde, Larsberg, stod klart 1969. Bebyggelsen består också här av punkthus och lamellhus. Bostadsområdena är väl synliga från Stockholms inlopp och utgör landmärken över modernismens tidevarv.

▲ Glaspaviljongen vid Karlsro är en väl bevarad strandpaviljong från det sena 1800-talets sommarnöjekultur som syns långt över Hustegaffjärden. Paviljongen ingår i en värdefull helhetsmiljö tillsammans med två sommarvillor från samma epok.

Av tidiga industrier som funnits på Lidingö finns endast ett fåtal kvar. Varvsverksamhet finns fortfarande, bland annat i Islinge och Nysätra. Betydelsefullt för Lidingös utveckling var att Aga etablerade sig här på 1910-talet (Dalénium). Stora delar av den successivt utbyggda fabriksanläggningen finns ännu kvar och berättar om en viktig epok i svensk industrihistoria.

Farledsmiljön utmed inloppet till Stockholm via Vaxholm ingår i ett riksintresseområde som innefattar fyra kommuner. Riksintresset speglar

skärgårdens betydelse för huvudstadens sjöfart, livsmedelsförsörjning och rekreativt liv. Viktiga uttryck för riksintresset är bland annat ångbåts-epokens bryggor, och den bebyggelse som växte fram i spåren av detta. Karaktäristiskt för riksintresseområdet är även stora gårdar som Elfvik och jordbruksmarker och skogsbevuxna landskapspartier som speglar skärgårdsbefolkningens levnadsbetingelser och sammansatta ekonomi i äldre tid. Den baserades på jordbruk, fiske och sjöfart samt varuleveranser till Stockholm. Även sommarvillorna pekas ut som viktiga uttryck.

▲ Fjäderholmarna ligger i nationalstadsparken. Ögruppen blev tidigt en känd mötesplats för skärgårdsfiskarna på väg in med sina fångster till Stockholm. Bilden ovan visar den största av öarna dit den reguljära båttrafiken går.

▲ På vintern plogar Lidingö stad skridskobana på Kottlasjön när isen är tjock nog.

Små öar - stora resurser

Till Lidingö hör förutom själva Lidingön även Storholmsöarna, Fjäderholmarna, Stora och Lilla Höggarn, Duvholmen och några mindre öar. Stora Fjäderholmen är ett populärt rekreationsområde och utflyktsmål för hela regionen. Fjäderholmarna ingår i riksintresset Kungliga nationalstadsparken som skyddas av särskilda bestämmelser i miljöbalken. På Storholmsöarna utgörs bebyggelsen av småskalig fritids- och bostadsbebyggelse. Mitt på Storholmen ligger Villa Kassman, ett pampigt sommarresidens som uppfördes i början av 1900-talet.

Stora Höggarn är privatägd och en stor del av ön består av en industrifastighet med pågående verksamhet. Enligt översiktsplanen ska Stora Höggarn detaljplaneläggas i enlighet med kommunstyrelsens programuppdrag. Planprocessen ska pröva hur befintligt verksamhetsområde kan utvecklas för besöksnäring och rekreativa syften. I övrigt ska ön bevaras som natur- och rekreationsområde.

Aktiviteter på och i vatten

Rekreation kopplad till vattenaktiviteter är en viktig del av Lidingös identitet som Hälsans ö. Fjärdar och vikar i Lidingö nyttjas i stor utsträckning för bad, fiske, fågelskådning, segling, paddling, rodd och andra vattenaktiviteter på sommarhalvåret. På vinterns isar sker promenader, skridsko- och skidåkning både på Askrikefjärden och Kottlasjön.

Lilla Värtan och Halvkakssundet trafikeras flitigt av Vaxholmsbåtar och de stora Östersjöfärjorna.

Badplatser

Lidingö har flera populära friluftsbad som är kommunalt förvaltade. Vid Fågelöudde och Kottlasjön finns anpassningar som ökar tillgängligheten. Längs med den norra och nordvästra kusten finns även flera klippor och mindre stränder där det går att bada. Badens skiftande karaktär stärker målet att erbjuda en variationsrik och rik rekreation vid vatten, men de ska bli mer tillgängliga. Befintliga kommunala bad redovisas i faktaruta "Kommunalt förvaltade badplatser".

Skridskoåkning och långfärdsskridskor

Kottlasjön har Lidingös mest populära naturis som drar besökare från hela Storstockholm. En trekilometerslinga plogas av Lidingö stad när isen är tjock nog. Mätning av istjockleken sker regelbundet och publiceras på Lidingö stads webbplats.

Skridskobanan på Grönstaviken plogas av Friluftsrådet. Friluftsrådet informerar om banans kondition och om säkerhetsföreskrifter på sin webbplats. Staden har även spolade bollplaner som fungerar som ett komplement till naturisarna. De spolade planerna lämpar sig väl för barn.

Fritidsbåtar, segling och kajak

Sverige är ett av världens mest fritidsbåtstata länder och en tredjedel av svenskarna färdas med fritidsbåt minst en gång per säsong. För många Lidingöbor är båtlivet en viktig fritidssyssla. Även om det kan kräva ekonomiska resurser utövas det på olika sätt av människor i alla åldrar och ur alla samhällsgrupper.

▲ Södergarnsbadet ligger på Lidingös norra kust och erbjuder utblickar över Askrikefjärden och Bogesundslandets gröna kust.

Lidingös elva båtklubbar är organiserade genom Lidingö båtförbund och samarbetar kring gemensamma intressen inom båtlivet. Staden äger många bryggor och mark som arrenderas ut till båtklubbar. På ön finns också flera privata marinor, bryggor och samfälligheter. Efterfrågan på båtplatser och uppläggningsplatser för fritidsbåtar är stor och 2016 köade ca 1 000 Lidingöbor till de ca 2 100 båtplatserna på ön. Bryggplatser för fritidsbåtar kan tillkomma genom utökning och

förtätning av befintliga hamnar. Det finns också intresse för nya hamnar och utveckling av befintliga hamnar med servicefunktioner som ramper, tankning och fler ytor för förvaring av båtar. Båtbryggor och uppläggningsplatser kan stå i konflikt med andra rekreativa intressen, till exempel möjligheten att röra sig längs stränderna och upplevelsen av natur- och kulturvärden. Samtidigt kan båthamnar med god utformning öka allmänhetens tillgänglighet till stadens vattenmiljöer.

FAKTARUTA

KOMMUNALT FÖRVALTADE BADPLATSER

Fågelöuddebadet

Fågelöuddebadet är Lidingös mest populära och även mest serviceintensiva friluftsbad. Här finns en lång sandstrand, badbrygga, hopptorn, gungor, klätterställning, utegym, grillplats, kiosk och minigolfbana. Toaletter finns också på området. Det finns en asfalterad väg genom Fågelöuddeområdet strax bakom strandlinjen som underlättar framkomligheten för exempelvis rullstol, cykel och barnvagnar. Vissa bussturer går ända fram till badet.

Södergarnsbadet

Södergarnsbadet är ett perfekt bad för cyklister eftersom möjligheterna att ta sig dit med bil är begränsade. Från busshållplatsen är det ungefär en kilometer att gå. Det är ett friluftsbad med sandstrand, badbrygga och öppna gräsytor omgivet av värdefulla tall- och ekområden. Badbryggan ligger ett stenkast från privatägda Södergarns hotell- och konferensanläggning. Det finns grillplats, gunga och torrtoalett på området.

Sticklingebadet/Sandviksbadet

Sticklingebadet ligger längst ut på norra Sticklinge, en brant backe leder ner till badet. Här finns en beachvolleybollplan, grillplats och torrtoalett, en långgrund sandstrand, badbrygga och badflotte.

Käppalabadet:

Här finns både klippor och strand, gunga och grillplats beläget vid en småbåtshamn.

Baden i Kottlasjön

Kottla erbjuder sötvattensbad med klippor vid det så kallade Badberget och vid Vattenverket och liten sandstrand vid Kottlabadet. Torrtoalett, gungor och annan lekturstning finns på den västra delen. Tillgänglighetsanpassning med ramp från stranden ner i vattnet i västra delen. På flera ställen runt Kottlasjön finns grillplatser, exempelvis vid vindskyddet Bäverhyddan.

Nya hamnar för fritidsbåtar, eller utökning av befintliga, ska provas genom detaljplan. Enligt översiktsplanen ska nya uppläggningsområden provas restriktivt och anpassas till kulturmiljö, landskapets karaktär och ekologiska värden både på land och i vatten.

Lidingö runt är en välkänd kappsegling. Den arrangerades för första gången av Lidingö Segelsällskap (LSS) 1949 som en mindre klubb tävling, men antalet deltagare ökade snabbt. Under 2000-talet har tävlingen haft ett stadigt antal på cirka 400 - 450 deltagare. Det är en stor attraktion som lockar många åskådare. I inre Kyrkviken finns verksamhet kopplat till roddbåtar och kajaker.

Rekreations- och naturvärdena kan stärkas och utvecklas genom flera samverkande åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten och minskar fysisk påverkan i viken. Det kan till exempel ge möjlighet att stärka paddling, rodd, utesim och andra vattenanknutna aktiviteter.

Reguljär båttrafik

Den reguljära båttrafiken gör det möjligt för alla att ta sig ut i skärgården. Gåshaga trafikerar året runt. Klippudden, Sticklinge, Mor Annas brygga Storholmsöarna och Fjäderholmsöarna trafikerar huvudsakligen sommartid.

Lidingö stad trafikerar i samarbete med SL en pendelbåtslinje sträckan Nacka-Lidingö- Frihamnen -Nybroplan. Pendelbåten utgår från Larsbergs brygga vid Dalénum. Se vidare på kartan "Hamnar och båttrafik".

▲ Askrike segelsällskap är en av Lidingös många båtklubbar.

FAKTARUTA

SPORT- OCH FRITIDSFISKE

Intresset för fritidsfiske är stort i Sverige och det blir en allt mer populär fritidssyssla vilket en uppföljning av fritids- och sportfisket visar. I uppföljningen som utförts av SCB tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket (2015) framgår det att mellan 1,5 och 2 miljoner svenskar sportfiskar årligen. Av dessa har mellan 0,4 och 0,5 miljoner sportfiske som sitt huvudsakliga fritidsintresse.

▲ Inspirationsbild: Fiske i morgonljuset. Foto: Oscar Olseryd

Hamnar och båttrafik

Sticklinge Udde båtklubb

Sticklinge

Storholmen norra

Storholmen östra

Storholmen södra

Mor Annas brygga

Askrike segelsällskap

Bosö båtklubb

Torsviks båtklubb

Lidingö båtklubb

Lidingö segelsällskap

Katrinelunds båtklubb

Gåshaga

Talluddens båtsällskap

Käppala båtsällskap

Klippudden

Dalén

Skärsätra båtklubb

Breviks båtsällskap

Fjärderholmarna

Kartan visar båtklubbarna som ingår i Lidingö Båtförbund, båtklubbarnas namn är markerade i svart på kartan. Sjövägen och Vaxholmsbåtarna kör reguljär båttrafik via Lidingö, bryggornas namn är markerade i kursiv. Kartan pekar även ut aktiva varv, övriga hamnar samt den gästhamn som finns på Fjärderholmarna.

- Reguljär båttrafik hållplatser
- Waxholmslinjer
- Sjövägen (SL)
- Båtklubb
- Varv
- Gästhamn
- Övriga hamnar

Möjligheter till fritidsfiske

Fritidsfiske räknas som Sveriges största friluftsintrasse. Precis som för båtlivet är fiske en aktivitet som lockar människor i olika åldrar och med olika bakgrund. Längs med Lidingös kuster finns flera fina platser att fiska på. Med förbättrad tillgänglighet till några av platserna kan även personer med fysisk funktionsvariation ges bra möjligheter till fiske. Fiske med handredskap som kastspö, metspö och pimpel är tillåtet runt nästan hela Lidingö. Det är främst fiske av gädda och havsöring som lockar.

I Lidingös sjöar är det inte tillåtet med fiske för allmänheten. I Gråviken är det fiskeförbud och förbudet att färdas med båt mellan den 1 april och 31 oktober. Båtar med förbränningsmotor är förbjudna i Gråviken, Ekholmsnässjön, Kottlasjön och Stockbysjön under hela året.

Vatten och naturpedagogik

Vatten fascinerar de flesta barn; blänkande, porlande, glittrande lockar vattnet i bäckar, vattensamlingar, sjöar och hav. Vatten kan användas på flera olika sätt i undervisningen för att lära ut teknik, naturvetenskap, matematik, språk och stimulera skapande. Att lära sig om vattnets ekologiska värden ökar den ekologiska läskunnigheten och kan på ett tidigt stadium lära barn hur vi bäst kan ta hand om naturen och hur det vi spolar ut i avloppet kan påverka Östersjön.

Stockbysjön är ett bra exempel på en plats som skulle kunna lämpa sig för naturpedagogik. Här går det att fånga trollsländelarver och titta på spännande vattenväxter i det oftast klara vattnet.

Även Zetterbergsdammen och Kappsta naturreservat är platser som bör kunna användas till naturpedagogik vid vatten.

FAKTARUTA

EKOLOGISK LÄSKUNNIGHET

I takt med ökad urbanisering har kunskapen om natur och miljö, så kallad ekologisk läskunnighet, minskat bland allmänheten. Detta beror sannolikt på många olika faktorer, bland annat på att relationen till naturen blir svagare när man inte är beroende av den i vardagslivet och att avståndet till den blir längre. En annan orsak är att kunskapen om närmiljön ofta går i arv mellan generationer. När man flyttar från platsen där man växte upp försvinner ofta denna länk. Det kan då upplevas som ett större steg att ta sig ut och lära sig om den nya närmiljön. Kunskap om natur är viktig för människors förståelse och engagemang för hållbarhetsfrågor. Studier visar att elevers kunskap om miljöfrågor och grad av miljöanpassat beteende ökar om de får undervisning utomhus. Undervisning utomhus används inte bara för att lära ut kunskap om naturen. Det handlar också om att utifrån läroplanen skapa en rolig, spännande och varierad undervisning så att fler elever kan hitta nya sätt att lära sig traditionella ämnen som matematik, svenska, engelska och naturorienterande ämnen.

▲ Inspirationsbild: Vatten utgör ofta spännande miljöer för lek och naturpedagogik.

▲ Inspirationsbild: Flickslända. Foto: Mikael Nyberg

Fågelöddebadet är ett av Lidingös mest populära friluftsbad med lång sandstrand och stora gräsmattor som samlar många badgäster sommartid. Det är en naturskön plats som är väl värd att besöka även utanför badsäsongen.